

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Kuntien roolia, itsehallintoa, rakenteita ja toimintatapoja käsittelevän jaoston 5. kokous

Aika ke 14.4.2021 klo 13.00-15.34.

Paikka Teams-kokous

Osallistujat **Puheenjohtaja:**
hallitusneuvos Minna-Marja Jokinen, valtiovarainministeriö KAO

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies Suvi Savolainen, valtiovarainministeriö KAO, 1.
varapuheenjohtaja
neuvotteleva virkamies Erkki Papunen, valtiovarainministeriö KAO, 2.
varapuheenjohtaja
kulttuuriasiainneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö
maaseutuylitarkastaja Antonia Husberg maa- ja metsätalousministeriö
erityisasiantuntija Antti Kuopila, sosiaali- ja terveysministeriö, saapui klo 13.45,
kohta 4, poistui klo 15.00, kohta 5
johtava asiantuntija Katja Palonen, työ- ja elinkeinoministeriö, poistui klo 14.55,
kohta 5
erityisasiantuntija Aino Pietarinen, ympäristöministeriö
lakiasiantuntija Juha Myllymäki, Suomen Kuntaliitto ry
kuntakehitys- ja tutkimusjohtaja Sini Sallinen, Suomen Kuntaliitto ry
kaupunginjohtaja Kari Karjalainen, Joensuun kaupunki
professori Asko Uoti, Itä-Suomen yliopisto
erityisasiantuntija Lotta Mattsson, valtiovarainministeriö KAO, sihteeri
avustava lakimies Anna Rajala, valtiovarainministeriö KAO, sihteeri

Tekninen sihteeri:

osastosihteeri Kirsi Seppänen, valtiovarainministeriö KAO

Muut osallistajat:

Jani Heikkinen, valtiovarainministeriö KAO
Unna Heimberg, valtiovarainministeriö KAO, poistui klo 13.40, kohta 4
Ville Koponen, valtiovarainministeriö KAO
Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö KAO
Vesa Lappalainen, valtiovarainministeriö
Pasi Leppänen, valtiovarainministeriö KAO
Markku Mölläri, valtiovarainministeriö KAO
Matti Sillanmäki, valtiovarainministeriö KAO

1. Kokouksen avaus ja osanottajien toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00. Todettiin osanottajat.

2. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista kokouksen työjärjestykseksi sekä edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Pohjustukseksi aiheisiin 2 ja 4: Kansainvälisiä esimerkkejä kuntapolitiikasta, kuntaliitoksista, kuntien välisestä yhteistyöstä sekä kuntien eriytymisen ratkaisuista

Suvi Savolainen (VM/KAO) pohjusti aiheita kuntien yhteistyö, kuntaliitokset ja kuntien tehtävien eriyttäminen kansainvälisillä esimerkeillä (liite 2).

Nostoja jaoston käymästä keskustelusta:

- Ruotsin Kommunutredningen-raportin (2020) keskiöön nostettiin kuntien kapasiteetti, joka jaettiin päivittäisistä toiminnoista ja tehtävistä suoriutumisen "käyttökapasiteettiin" ja pitkän tähtäimen kehittämisen edellyttämään "kehittämiskapasiteettiin", jotka molemmat edellyttävät riittävää johtamiskykyä. Tämä on mielenkiintoinen lähestymistapa, jota voisi tutkia myös Suomen kontekstissa.
- Tässä muistiossa käsiteltiin eurooppalaisia esimerkkejä, mutta myös Euroopan ulkopuoliset maat Japani, Kanada ja Uusi-Seelanti ovat mielenkiintoisia vertailukohteita ja kannattaisi huomioida tarkastelussa.

4. Jatkokeskustelu aiheesta 2: Kuntien välinen yhteistyö ja kuntaliitokset vastauksena toimintaympäristön kehitykseen

Lotta Mattsson (VM/KAO) esitteli kuntien yhteistyötä koskevan muistioloituksen (liite 3).

Nostoja jaoston käymästä keskustelusta:

- Kuntien lisääntyvä yhteistyö olisi haaste kunnan johtamiselle, johon tulisi lisätä yhteistyön johtamista ja sopimusjohtamista. Tulisi mieluummin pyrkiä selkeyttämään tilannetta.
- Kuntien välisen yhteistyön lisääminen kuulostaa toimenpidevaihtoehtona "pakenemiselta", mutta on monesti poliittisesti mieluisempi vaihtoehto kuin kuntaliitos.
- Edustuksellisen demokratian merkityksen vähenemistä lisääntyvässä yhteistyössä pitäisi kompensoida kuntalaisten itsehallinnon vahvistamisella, kuten ylikunnallisilla osallisuusmuodoilla.

Suvi Savolainen (VM/KAO) esitteli kuntarakennetta koskevan muistioloituksen (liite 4).

Nostoja jaoston käymästä keskustelusta:

- Liitosrahat ovat tärkeitä kannustimia kuntaliitoksille, mutta niiden käytölle pitäisi asettaa rajoitteita. Voisiko miettiä aluetoimikuntia tai kunnanosaohallintoa, joilla olisi pieni budjettivalta?
- Kuntaliitoksessa on tärkeää myös kunnan identiteetin säilymisen turvaaminen. Kuntalaisten toiminnan vahvistaminen kunnan eri alueilla mm. aluetoimikuntien kautta voisi lisätä liitoksen hyväksyttävyyttä.
- Kuntaliiton Erilaistuva KuntaSuomi –tutkimusohjelmassa on tekeillä selvitys kuntaliitoksista.

Muotoiltu: Luettelomerkki + Taso: 1 + Tasaa: 4,6 cm + Sisennä: 5,23 cm

Muotoiltu: Luettelomerkki + Taso: 1 + Tasaa: 4,6 cm + Sisennä: 5,23 cm

5. Lähetekeskustelu aiheesta 4: Millaiset voisivat olla kuntien tehtävien ja velvoitteiden eriyttämisen tarpeet ja mahdollisuudet?

Kuntaliiton Juha Myllymäki pohjusti keskustelua kuntien tehtävien ja velvoitteiden eriyttämisen tarpeista ja mahdollisuuksista.

Nostoja jaoston käymästä keskustelusta:

- Ero tehtävien aidon eriyttämisen ja perinteisen yhteistyön välillä ei ole selkeä ja vaatii vielä lisäselvittämistä.
- Ajatus tehtävien mukaan jaetuista "kahden tason kunnista" on vieras, mutta voisi soveltua tiettyjen tehtävien kehittämisessä. Tällöin tulisi miettiä myös rahoitusjärjestelmä uudelleen.

- Asian pohtimisessa pidemmälle pitää ottaa huomioon, miten eriyttäminen vaikuttaisi kuntaan ja ylipäänsä julkista hallintoa kohtaan koettuun luottamukseen.

Muotoiltu: Luettelomerkki + Taso: 1 + Tasaa: 5,23 cm + Sisennä: 5,87 cm

6. Seuraaviin kokouksiin valmisteltavat asiat

Seuraavassa kokouksessa jatkokäsittelyssä on kunnalliseen itsehallintoon ja kuntien tehtävien eriyttämiseen liittyvät teemat. Kokouksessa aloitetaan myös keskustelu kuntien toimintatapojen kehittämisestä ja digitalisaatiosta.

Muotoiltu: Otsikko 1;VM_Otsikko 1

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo. 15.34.

Jakelu

Jaoston jäsenet/Tiimeri